

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. IV. Impedimentum publicæ honestatis manet post sponsalia
dissoluta morte unius, vel etiam mutuo consensu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

impediendum & dirimendum sequentia sponsalia vel Matrimonia, non autem ad præcedentia dissolvendum, impedimentum justitiæ publicæ honestatis.

Ergo manent priora sponsalia, adeoque obligatio ad contrahendum cum prima sponsa, ut ibidem declaratur his verbis: *Quare ille qui sponsalia purè ac determinatè cum aliqua muliere contraxit, & postmodum cum secunda prioris consanguinea idem fecit, ex priorum sponsaliorum vigore (quibus per publicæ honestatis justitiæ, ex secundis sponsalibus subsecutam, minimè derogatur) ad Matrimonium contrahendū cum prima remanet obligatus.*

Ubi non negat Pontifex oriri publicam honestatem ex secundis sponsalibus, sed tantum negat, honestatem ex eis subsecutam derogare prioribus sponsalibus. Unde jure isto oriebatur impedimentum respectu aliorum consanguineorum, excepta primâ sponsâ. Quamquam enim forent irrita, aliundè tamen quàm ex defectu consensûs, ut clarum est. Ast verò post Tridentinum nulla omninò ex eis oritur honestas; quippè, ut dictum est, Trident. prorsus sustulit hoc impedimentum, ubi sponsalia quæcumque ratione irrita sunt.

Et quia adhuc perseverat impedimentum ex Matrimonio invalido aliundè, quàm ex defectu consensûs, qui post priora sponsalia contraxisset Matrimonium cum sorore sponsæ, quàmvis posset & deberet contrahere cum ipsa sponsa, non tamen posset contrahere cum alijs consanguineis usque ad quartum gradum; quia respectu ipsorum ortum est impedimentum. Sed & si Matrimonium consummasset, neque cum priori sponsa posset contrahere propter impedimentum affinitatis, ortum ex copula fornicaria, ut sup. adhuc diximus.

Si autem à me quæretur; utrum hoc impedimentum sit perpetuum, ita ut nec morte alterius conjugis extinguatur? Iam edissero & dico:

CONCLUSIO IV.

Impedimentum publicæ honestatis manet post sponsalia dissoluta morte unius, vel etiam mutuo consensu.

Impedimentum manere post mortem unius sponsi aut conjugis, fatentur Omnes, & liquido constat ex juribus sup. allatis pro ejus institutione, quæ non est opus hic repetere, quia non est satan, neque occurfus malus. Cur enim minus publica honestas post mortem maneret, quàm affinitas & cognatio spiritualis?

Ex natura rei non est differentia; sed neque ex jure positivo, quod nusquam statuit, ut publica honestas cum morte alterius sponsi aut conjugis evanesca. Nam ut Gloss. d. cap. un. verb. *Publica honestatis*, dicit: *Publica honestatis est, ex quo consanguineus meus vivens vel mortuus consenserit in Bertam, quod ego illam habere non possum. Manet igitur publica honestas post mortem.*

Nunquid etiam post dissolutionem sponsalium mutuo consensu? Hic est occurfus malus

gravissimorum Auctorum, qui testantur oppositum Conclus. nostræ decisum esse à Congregatione Cardinalium. Hi sunt (inquit Gobat tract. 9. casu 15. n. 372.) Ioannes Gallemart in cit. cap. 3. Concil. Trid. Gutierrez, Basil. Pontius, Rebellus apud Dia. part. 3. tract. 4. resol. 222. Armandus apud Barbosam de Offic. & potesta. Epif. part. 3. allegat. 51. n. 188. & in cit. cap. Trid. Item Farinacius I. C. Romanus apud Palaum disp. 4. de Sponsal. p. 10. Certè tot testes (inquit Gobat) factæ illius Declarationis, reddent in foro tam interno, quàm externo, tutissimum illum, qui in proposito casu aut duxerit sororem suæ sponsæ, aut conjunxerit. Accedit auctoritas horum novem DD. quos hic nominavi, itemque Hutardi de Matr. disp. 21. diffic. ult. Tanneri to. 4. d. 8. q. 4. n. 109. & plurium aliorum. Hæc ille.

Qui permotus his testimonijs, & auctoritatibus, interrogatus in contingentia facti, respondit aliquando, Matrimonium cum sorore sponsæ validum fuisse. At postea, cognitâ oppositâ Declaratione Cardinalium, mutavit sententiam, ut statim videbimus.

Hanc autem oppositam Declarationem hæc verbis refert Fagnanus in cap. *Ad audientiam*, de Sponsal. & Matr. nu. 29. Isabella Ruiza, & Alphonfus Rodriguez Pacenf. Diocesis, sponsalia per verba de futuro inter se contraxerunt; sed cum antequam se vidissent, aut simul colloquerentur, Isabella gravi morbo correpta fuisset, se invicem à promissione & juramento abolverunt; nunc autem Alphonfus, volens Matrimonium contrahere cum Maria sorore germana dictæ Isabellæ, dubitat, an ex sponsalibus cum Isabella contractis, & mutuo consensu dissolutis, ortum sit publicæ honestatis impedimentum. Sac. Congregatio cens. sponsalia, hæc cum à principio valida fuerint, induxisset impedimentum publicæ honestatis, licet mutuo consensu dissoluta; quia Concilium solum considerat, quòd à principio valida sint; & quia à principio valida, & deinde dirempta per mortem, id impedimentum induxerunt; ita & dissoluta consensu, & novissimè jubente S. D. N. propositum fuit in sacra Congregatione Concilij, an sponsalibus, ab initio validè contractis, deinde mutuo consensu dissolutis, sit sublatum impedimentum justitiæ publicæ honestatis.

Et pluriès proposito dubio, ac maturè examinato, tandem sub die sexto Julij 1658. Eminentissimi Patres, in antiqua ejusdem Concilij sententia consistentes, censuerunt, non esse sublatum. Cujus sententia, unà cum rationibus, hinc inde deductis, & recentioribus ejusdem Congregationis in hac materia responsis, factâ relatione ad Sanctissimum, Sanctitas sua die 10. ejusdem mensis prædictam Congregationis resolutionem probavit, eandemque jussit in dubium deinceps non revocari. Hucusque præfatus Auctor, ut refert Gobat sup. n. 358. & seqq.

Ut proinde (inquit n. 362. censeam, me fore pertinacem, si dubitarem; utrumne verè sit ejusmodi Declaratio edita à sacra Congregatione,

97.
Dirimuntur
vel
pactum
alio-
rum
consan-
guineorum
jure
anti-
quo.

Aliquando
etiam
jure
novo.

98.
Publica
honestas
manet
post
mortem
u-
nius
sponsi.

99.
An
etiam
post
dissolu-
tionem
spon-
salium
mutuo
consen-
su
negant
pro-
ter
Decla-
rati-
onem.

Gobat.

100.
Declar.
ex
Fagnano
pro
nostra
Con-
clus.

101.
Hanc
pau-
tat
Gobat.

esse verè authenticam.

gregatione, approbataque à sua Sanctitate, & proinde munita conditionibus requisitis ad valorem. Posito autem quòd sit verè authentica, nemo sanus dubitabit, quin sit eà standum, per se loquendo; ac proinde sublata jam est inter summos DD. lis, utrùm sponsalibus de futuro sublati mutuo consensu, sublatur quoque sit impedimentum publicæ honestatis,

Evicem non esse authenticam certum existimas.

Et n. 376. ait: se jam certum esse, illam Declarationem, cujus tot testes, omni exceptione majores laudaverat n. 372. non fuisse munitam omnibus conditionibus requisitis ad id, ut obtineret vim legis declaratorie. Fuisse, inquit, solum confictam ab uno aliquo, qui alios induxit in errorem, non credo; sicut nec facile mihi persuadebis, extitisse planè authenticam; at à S. D. N. Alex. VII. revocatam seu antiquatam; nec enim existimo suppetere exemplum, quo probetur legem merè declaratoriam unius Pontificis, fuisse à posteriore Pontifice correctam, perinde ac si malè interpretatus fuisset jus antiquum. Hæc ille.

102. An possit moveri scrupulus de Matr. secundum eam contra-

Interrogas: Nonne jam moveri potest prudens scrupulus de valore sui Matrimonij illis, qui secuti judicium tantorum viro-um, aliorumque celebrarunt nuptiarum solemnia cum sorore prioris sponsæ?

Negat Gobat.

Respondet præfatus Auctor n. 377. Minimè gentium. Nec enim arbitrator, fuisse unquam usitatum, ut vel dirimerentur, vel confirmari mandarentur ea connubia, quæ fuerant sancita ex sensu tot tamque gravium D.D. prudenter nitentium auctoritate ipsiusmet sacre Congregationis. Si quippè in ulla materia vim obtinet celebratissima lex: *Barbarius*, ff. de Off. Prætor. obtinet equidem in contractibus, & singularissimè in matrimoniali, initis ex allegata, prudenterque credità allegatione legis, clarissimè loquentis: ingentia quippè damna devolverentur in capita innocentissima, lites atque inimicitie immortales suscitarentur, si pronuntiaretur aut crederetur, irritas fuisse tales nuptias; ut nihil dicam de eo, quòd & leges, & Doctores toti sint in tuendo valore Matrimonij bonà fide contracti. Hactenus Gobat.

103. Objectio ex Bulla Urb. 8.

Sed dicit aliquis: post Bullam Urb. VIII. nulla erat fides adhibenda hujusmodi Declarationi, utpotè non munita omnibus conditionibus ab eo requisitis, nec planè authenticæ, ut ipse Gobat supponit: ergò illi, qui post istam Bullam celebrasset nuptiarum solemnia cum sorore prioris sponsæ, posset moveri prudens scrupulus de valore sui Matrimonij; quia imprudenter nitebatur auctoritati ipsiusmet S. Congregationis: cum Urb. mandaverit & præceperit, hujusmodi Declarationibus tam impressis & imprimendis, quam manuscriptis, nullam fidem esse in judicio vel extrà à quocumque adhibendam; sed tantum illis, quæ in authentica forma solito sigillo & subscriptione Em. Cardinalis Præfecti, & Secretarij ejusdem Congregat. pro tempore existentium munitæ fuerint. Suppono autem quòd præfens Declaratio non sic fuerint munita, alioqui fuisset planè

Bosco de Matrim. Pars II.

authentica. Igitur antè Alex. VII. jam per Urb. VIII. satis erat revocata seu antiquata, ut nullus prudenter posset niti auctoritate ipsiusmet S. Congregationis.

Videat Gobat, quid ad hoc respondeat, qui multis annis post Bullam Urbani judicavit, hujusmodi Matrimonium valere, nixus illà Declaratione. Certè non video, quid respondere possit, nisi se dictam Bullam ignorasse, aut non promulcatam atque receptam fuisse. Adde, vel dictam Declarationem probabiliter fuisse authenticam.

Ut sit de hac re, non dubito quin hodie hujusmodi Matrimonium dirimeretur; & merito propter Declarationem sup. ex Fagnano relatum, & ut suppono, debite munitam sigillo & subscriptione ab Urb. requisitis. Fundatur autem in eo, quòd hoc impedimentum pendeat ab Ecclesia, quæ constituit, ut oriretur ex sponsalibus validis; sponsalia autem verè fuerunt valida, tamen postea dissolvantur, sive unius consensu, sive mutuo consensu, sive per mortem, aut alià quâpiam ratione. Ergò jam inductum erat impedimentum, antequam sponsalia dissolverentur.

Ubi autem in jure statutum est, ut dependet in suo conservari à voluntate sponforum, sive ut cessaret, dum sponsalia illa dissolverentur mutuo consensu, potius, quam per mortem? Iura clamant, hoc impedimentum manere post mortem, & simpliciter asserunt, hoc impedimentum oriri ex sponsalibus validis. Et expressè nusquam excipiunt præsentem casum. Quo ergò fundamento aliqui eum excipiunt?

Non valet hæc argumentatio (inquit Gobat sup. n. 373.) Impedimentum istud non tollitur morte; ergò nec dissolutione per mutuum consensum. Idè enim non tollitur morte, quia is, qui antè mortem non revocavit consensum, censetur perseverasse jugiter in animo standi promissis: at constat de contrario, quando mutuo consensu fit dissolutio. Hæc ille.

Alij hanc assignant disparitatem; quia sponsalia quæ mutuo consensu dissolvuntur, evanescent immediatè & ratione sui; & sponsis viventibus unus definit ad alterum pertinere, & econtrà. At verò quando sponsalia per mortem alterius aut utriusque cessant, mediatè tantum, & ex defectu subjecti cessant, & ipsis sponsis viventibus semper unus pertinuit ad alterum, & econtrà; ac proinde ex ijs, utpotè perpetuis, & semper validis, oritur impedimentum, non ex alijs.

Respondet Mart. Perez De Matr. disp. 8. sect. 2. n. 4. sponsalia per mortem etiam evanescent; imò etiam magis, quia per mortem perpetuò dissolvuntur; at dissoluta per mutuum consensum, iterum per novum consensum contrahi possunt. Immediatè etiam, & ratione sui per mortem evanescent; quia immediatè evanescit omnis consensus, & radix illius, nempe vita humana. Unde sicut, sponsis viventibus, unus definit ad alterum pertinere per mutuum consensum, ita multò magis mortuo alterutro.

L 1 2

Non

104. Hodie hujusmodi Matr. dirimeretur.

Probatio.

105. Contra eam arguit Gobat.

Aliud arg.

106. Resp. Perez.

Non ergò est peculiaris ratio, nec speciale discrimen. Ita hic Auctor.

Impugnatur.

Contra, dicit aliquis: semper manet illud speciale discrimen, quod dum sponsalia solvuntur per mutuum consensum, aut aliâ ratione, quàm per mortem, viventibus sponsis, unus desinit ad alterum pertinere; atque adeò viventibus sponsis desinit propinquitas, quæ erat contracta per sponsalia inter sponsum & consanguineos sponsæ.

107. Responditur.

Respondeo: non magis desinere hanc propinquitatem, quando viventibus sponsis dissolvuntur sponsalia, quàm dum alterutro vel utroque mortuo dissolvuntur. Ergò vel in utroque casu cessat impedimentum, quod ex illa tali quall propinquitate inductum est per Ecclesiam, vel in neutro cessat.

Confirmatur.

Sed neque major indecentia est, quod spon- sus contrahat cum consanguineis sponsæ in uno casu, quàm in alio; cur ergò potius cesset impe- dimentum in uno casu, quàm in alio? Quinimò tota hæc indecentia, & propinquitas, & inhonestas inducta videntur per legem Ecclesiæ; ergò ut foret speciale discrimen, adducenda foret spe- cialis lex Ecclesiæ, quæ pro uno casu statuât im- pedimentum, & non pro alio. Illam hæcenus non vidimus.

Non obstat Trid.

Nam quod ait Trid. Sess. 24. c. 3. *Vbi spon- salia quâcumque ratione valida non erunt, s. Syno- dus prorsus tollit hoc impedimentum*, commodè intelligi potest: ubi sponsalia à principio valida non erunt; alioquin etiam comprehenderet spon- salia per mortem dissoluta, utpotè non minùs in- valida, quàm sponsalia mutuo consensu dissoluta.

108.

Resp. ad Declar. oppositam, ex Perez.

Porro ad Declarationem oppositam, his ver- bis, ut volunt Adversarij, expressam: *Si sponsa- lia solvuntur de consensu, Congregatio censuit esse invalida*. Respondet Perez sup. n. 7. verum esse, quod illa Congregatio declaravit; nempe sponsalia, quæ mutuo consensu dissolvuntur, esse

invalida: hinc verò non sequitur impedimentum ortum ex illis cessare: nam cum ab initio fue- rint valida, ex illis ortum ab initio fuit verum publicæ honestatis impedimentum, quod non cessat per mortem, neque per mutuum consen- sum contrahentium; quia non pendet à volun- tate ipsorum, sed ab Ecclesia. Hæc ille.

Ego autem dico: si authentica foret d. De- claratio, optimè probaret intentum; non enim potuit esse dubium, an post dissolutionem forent simpliciter invalida (quod nimis clarum erat) sed an forent invalida ad inducendum hoc impedimentum, quod ibi restringitur ad spon- salia valida. Mens ergò Cardinalium fuit decla- rare, hujusmodi sponsalia amplius non impedire. Nota autem: quod in Declarationibus Card. ex ultima recognitione Ioannis Gallemart ad d. cap. Trid. planè opposita Declaratio inveniatur, his verbis expressa: *Si sponsalia solvuntur de consen- su, Congregatio censuit esse valida*.

Judicium Auctoris.

Cum ergò impedimentum publicæ honestatis pendeat ab Ecclesia, & constet eam velle, ut sponsalia valida inducant hoc impedimentum; ex nullo autem textu constat, Ecclesiam velle, ut per dissolutionem sponsalium, factam consensu sponforum, cesset hoc impedimentum, persisti- mus in Conclusionem & iterum dicimus: Impe- dimentum hoc, semel legitime inductum, sem- per permanere.

109. Resolvisio fi- nalis.

An putas, quòd impedimentum publicæ honestatis, inductum per Matrimonium ratum, cesset; dum viventibus conjugibus dissolvitur Matrimonium per ingressum Religionis? Certè tunc viventibus conjugibus unus desinit ad alte- rum pertinere. Atque hic fit finis hujus impedi- menti.

Ad aliud festinat calamus, quod appellatur cri- minis; quia ex crimine oritur, & sine crimine nunquam contrahitur. Erit itaque.

SECTIO VIII.

DE

IMPEDIMENTO CRIMINIS.

1. Doctrina Scoti de hoc impedimen- to.

DE hoc impedimento tra- ctat Doct. Subtilis 4. dist. 35. q. unica, ubi n. 2. scribit in hæc verba: *Respondeo, tria sunt crimina, quæ conjuncta vel separata, vi- dentur facere difficultatem cir- ca Matrimonium contrahendum: sunt autem crimi- na illa adulterium, machinatio in mortem conjugis legitimi, fidei datio ipsi adultera, vel contractus de facto cum ea, vel promissio cum juramento: quia hæc tria ultima ad propositum pro eodem reputantur. De duobus primis patet extra de Eo qui duxit in Matrimonium quam polluit per adulterium, cap. ult. De tertio, scilicet promissione cum juramento,*

an valeat, habetur extra de His qua metu vel vi fiunt, cap. Ad aures. Sic Scotus.

Consultò autem ac scitè dixit: *Quæ conjuncta vel separata: nam continuò adtexit: De his tri- bus dico, quòd ultimum per se (id est se solo) non impedit Matrimonium post mortem viri, sicut habe- tur extra de Eo qui duxit in Matr. cap. ult. Si quis uxore vivente, fide datâ, promissit, aliam se ducturum; vel cum ipsâ de facto contraxit, si nec antè, nec post (legitimâ ejus superstitè) cognovit eandem: quàmvis utrisque ipso- rum, pro eo quòd in hoc graviter deliquerint, fit pœna injungenda: non est tamen Matrimo- nium, quod cum ea contraxit post uxoris obi- tum, dirimendum.*

Tertium